

Termes, cultura i noves tecnologies

Llorenç Valverde
Universitat de les Illes Balears

Què hi fa un al·lot com jo ...

- ... en un lloc com aquest?
- A l'inici de la dècada dels 90 la UIB comença a publicar un suplement setmanal de divulgació científica en un diari de Palma.
- Experiència de col·laboració amb el Servei de Normalització Lingüística i el Gabinet de Terminologia de la UIB
- Des d'aleshores ençà escric de forma regular sobre tecnologies de la informació i temes afins.
- Publicacions de caràcter divulgatiu.

Tres llibres

- “L’endoll foradat: màquines i humans” (1994)
- “En Joanet de l’ordinador. Rondalla informàtica” (amb J.G. Valverde, 1994)
- “La seducció de les noves tecnologies” (2003)

Com a principi bàsic

- La salut d'una llengua no s'ha de mesurar només per la quantitat de la gent que la fa servir, sinó i també per la natura de les coses que en ella es diuen i comuniquen.

Esquema/preguntes

- Tipus d'estandardització: recomanacions, normes, etc.
- Són dinàmiques o fixes?
- Organismes implicats i transmissió de les novetats
- Recepció i acceptació de les normes o de les recomanacions per part dels usuaris
- Llengua de transmissió de les normes
- Relacions entre l'estandardització científica o tècnica i la normalització lingüística
- Tractament de la diversitat lingüística
- Comunicació científica i tècnica en llengua catalana

Tipus d'estandarització

- Característiques diferencials de la informàtica:
 - Encara no fa 60 anys del primer ordinador.
 - Els estàndards són, en essència, d'origen empresarial/comercial
 - La terminologia ve a tenir els mateixos orígens
 - Amb una agreujant: l'anglès ha estat la llengua nativa d'aquesta terminologia.

Organismes

- Hi ha diverses organitzacions professionals informàtiques:
 - Association of Computing Machinery (ACM)
 - Institute for Electrical and Electronic Engineering (IEEE)

Però no semblen tenir ni gaire influència ni gaire preocupació per la terminologia: First arrived, first served!

Aquí ...

- IEC, Termcat ...
- Però no sempre han aconseguit un suport unànime, p.e.
 - Maquinari/hardware
 - Programari/software
- Aquest darrer és un exemple prototípic d'aquelles coses que sembla que només deixa fer l'anglès: baratar “hard” per “soft” i el “ware” com a comodí. *Abstract non sense*, però funciona.

Abstract non sense

- Telemàtica: de tele i informàtica.
- Informàtica: ve d'informació i automàtica

Localització i terminologia

- Dos àmbits estratègics:
 - Localització de programari (Softcatalà)
 - Divulgació (?)
- Un problema comú: les perverses influències de llengües veïnes, e.g. l'espanyol.

Un exemple paradigmàtic ...

- ... que il·lustra -i de quina manera- que la llengua és ideologia o, més ben dit, l'instrument ideològic més potent que tenim els humans a l'abast.
 - Hacker
 - Pirata informàtic
 - Furoner/a
 - Mestre d'aixa

Hacker

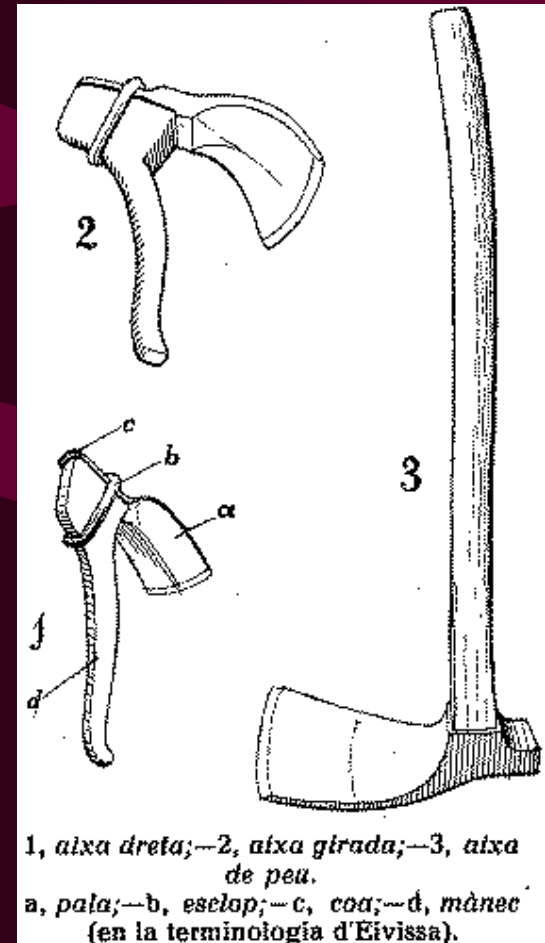
- Persona apassionada per la informàtica, que té un gran coneixement de les xarxes i els sistemes informàtics i un viu interès per explorar-ne les característiques i per posar a prova les seves habilitats en aquest àmbit.
- Formes desestimades: intrús -usa
- Font: Termcat

Furoner/a

- FURONER, -ERA adj.. Afectat de furonar, de ficar-se en coses d'altri (Gir., ap. Aguiló Dicc.). (DCVB)
- FURONAR v. tr. || 1. Ficar la fura en un cau; caçar amb fura (Ll., Gandesa, Vinaròs); cast. huronear. || 2. Ficar la mà o altre instrument dins un forat; manyuclar o remenar interiorment una cosa (Mall., Men.); cast. hurgar. «No furonis més, que no hi trobaràs res!»
- Font: DCVB

Mestre d'aixa

- “Hacker” ve de “hack” i, efectivament, hi ha una accepció “rat a hac” relacionada amb els falcons.
- Però “hac” també està relacionada amb “tax” i “home”, és a dir amb eines que serveixen per tallar.

Mestre d'aixa (II)

- D'altra banda la transposició al món tecnològic del terme “hacker” té en els seus orígens en una maqueta de tren elèctric que hi havia en el soterrani de l'edifici d'informàtica del M.I.T.
- Els hackers eren aquells que aconseguien trobar una solució enginyosa per resoldre algun problema de la maqueta. També eren els que, entre hores, empraven els ordinadors per coses no previstes a les especificacions tècniques, però en el mateix sentit que els “hacks” per a la maqueta

Mestre d'aixa (III)

- El programa que va fer Ray Tomlison que va donar origen al correu electrònic és un bon “hack”
- Aquest “hackers” feien virgueries amb els sistemes informàtics, les quals deixaven en ridícul els tècnics oficials.
- Estratègia policial (1990) per igualar “crackers” i “hackers”
- I d'aquí la perversa traducció “pirates informàtics”.

Tractament de la diversitat lingüística

- Div... què???
- Microsoft havia arribat a prohibir la localització del seu programari.
- El programari de codi obert (programari lliure, programari obert) s'ha convertit en l'instrument natural d'atenció a la diversitat lingüística, ja que la seva localització no necessita de cap casta de permís.
- La rellevància del manuals com el de Softcatalà (i de tenir-ne algun certificat per l'autoritat lingüística a més de consensuat amb els experts)

Comunicació científica i tècnica en llegua catalana

- A les aules: poca i malament. Si ja resulta difícil que el professorat faci les classes en català, demanar que, a sobre es normalitzin, ultrapassa els límits del raonable.
- Per contra, els materials impresos acostumen a estar curosament tractats, gràcies als serveis de normalització, que també assumeixen la tasca terminològica
- A la resta, també hi ha poca divulgació i, em fa molt l'efecte, que les urgències de publicació no sempre deixen fer una bona tasca de normalització.